

DATUM	19-6-2020
AAN	Leden van de Commissie BEM
VAN	Rob van Muilekom
DOORKIESNUMMER	Klik hier als u tekst wilt invoeren.
ONDERWERP	Aanvullend memo bij Statenvoorstel Steunpakket Cultuur en Erfgoed t.b.v. CIE BEM 24 juni

Inleiding

Op 3 juni 2020 heeft Provinciale Staten een positief besluit genomen over het Cultuur- en erfgoedprogramma 2020-2023 'Voor Jong & Altijd'. Vanwege de COVID-19 crisis heeft u parallel hieraan op 13 mei een Statenbrief ontvangen aangaande een steunpakket voor de cultuur- & erfgoedsector en op 5 juni een Statenvoorstel m.b.t. de financiële dekking en de uitgangspunten van het steunpakket. Met dit aanvullende memo, dat we in PS d.d. 3 juni hebben toegezegd, geef ik u de laatste stand van zaken, zodat u over de meest actuele informatie beschikt voor de bespreking op 24 juni in de Commissie BEM. Er vindt op allerlei niveau's overleg plaats om inzicht te krijgen in de COVID-19 crisis en om te onderzoeken wat er nodig is om de regionale cultuur- & erfgoedsector te ondersteunen. Ook nemen we andere relevante ontwikkelingen mee.

1. Algemeen

In het voorliggende Statenvoorstel is sprake van 3 sporen:

- Spoor 1: partnerorganisaties, en organisaties waar we (mede) verantwoordelijk voor zijn en die het provinciale cultuur- & erfgoedbeleid uitvoeren.
- Spoor 2: regionale instellingen die in aanmerking komen voor uitvoering van een deel van het steunpakket van het Rijk (zogenaamde spoor 3 uit het steunpakket van OCW).
- Spoor 3: regionale en lokale instellingen die buiten de Rijksmaatregelen vallen.

In totaal stellen we een pakket van 6 miljoen voor. Per spoor gelden de volgende (recente) bijzonderheden:

- Instellingen uit spoor 1 krijgen de prioriteit bij de uitwerking van het steunpakket, aangezien zij direct verantwoordelijk zijn voor de uitwerking van het provinciale beleid. Hierbij is inmiddels duidelijk geworden dat de schade bij een deel van deze instellingen pas later voelbaar zal worden (zie bijvoorbeeld hieronder de terugkoppeling over bibliotheken).
- Het Rijk heeft voor het medefinancieren van spoor 2 het budget deze week opgehoogd van 30 naar 48 miljoen (dit betreft de uitwerking van spoor 3 van de 300 miljoen van OCW), te verdelen over 15 stedelijke regio's. Hierbij geldt een voorwaarde dat gemeenten, provincies en rijk de kosten gezamenlijk dragen. Oftewel, hoe meer gemeenten en provincie inleggen, hoe meer geld er naar de regio komt. GS heeft besloten maximaal 1,5 miljoen euro voor dit spoor te reserveren. Ook zijn deze week de criteria voor deze rijksregeling bekend geworden; deze zijn versoepeld en mogelijk komen hier ook andere instellingen buiten Amersfoort en Utrecht voor in aanmerking.
- Aangezien spoor 2 en 3 communicerende vaten zijn, betekent dit dat de resterende middelen sowieso ten goede zullen komen aan instellingen in de regio die buiten de Rijksmaatregelen vallen. Waar het gaat om substantiele ondersteuning, is het voornemen dat een onafhankelijke adviescommissie advies uitbrengt over de steun.

2. Overleg wethouders 11 juni

Op 11 juni hebben we met alle Utrechtse gemeenten op bestuurlijk niveau gesproken over de COVID-19 crisis in relatie tot cultuur en erfgoed. Elke wethouder heeft aangegeven wat de stand van zaken is in de gemeente. Zelf heb ik een toelichting gegeven op het mogelijke steunpakket. Het algemene beeld vanuit alle gemeenten is dat de instellingen het zwaar hebben in de crisis en dat ondersteuning nodig is. De gemeenten zijn blij dat de provincie

overweegt de gemeenten te ondersteunen in het mede overeind houden van de regionale infrastructuur want regionale/lokale instellingen zijn vaak de spil in een gemeenschap en de springplank voor professionals. Ook zijn zij van belang voor de leefbaarheid van de (kleine) kernen. Denk bijvoorbeeld aan vrijwilligers die betrokken zijn bij een instelling. Algemene noties die vanuit de gemeenten zijn meegegeven:

- Zorg ervoor dat met het steunpakket juist ook instellingen worden geholpen die buiten de (Rijks)maatregelen vallen. Voorbeeld dat is genoemd: streekmusea.
- Cofinanciering kan wellicht ook bestaan uit andere inzet dan financiële (bv kwijtschelding van de huur). Dit omdat sommige (kleinere) gemeenten al financiële beperkingen ondervinden.
- Ondersteuning kan zeker voor kleinere instellingen ook bestaan uit praktische ondersteuning zoals (het financieren van) spatschermen. Dit betreft relatief lage kosten die instellingen op weg helpen om weer toekomstgericht te worden en te kunnen functioneren in de anderhalve meter samenleving.
- Ondersteuning van gemeenten kan ook bestaan uit kennisdeling en inzet van deskundigen. Hiermee kunnen we elkaar helpen en ondersteunen.

3. Verkenning regionaal innovatiefonds d.d. 11 juni

Het Prins Bernhard Cultuurfonds, het K.F. Hein Fonds, het Elise Mathilde Fonds, het Fentener van Vlissingen Fonds, de gemeente Amersfoort, de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht overwegen gezamenlijk een regionaal innovatiefonds op te zetten. Met de introductie van dit regionale fonds willen we een impuls geven om nieuwe wegen te verkennen om publiek te bereiken in tijden van corona en de 1,5 meter-samenleving, vernieuwend voor de eigen (uitvoerings)praktijk én in het veld. Voorstel is om gezamenlijk (met de genoemde 7 partijen) 500.000 euro beschikbaar te stellen voor een eerste tranche. De voorgenomen provinciale bijdrage bedraagt 175.000 euro, te dekken uit het budget van het steunpakket mocht dit op 8 juli door PS worden vastgesteld. Het fonds wordt bij positieve besluitvorming in juli gelanceerd.

De nieuwe regeling is bedoeld voor bestaande en nieuwe samenwerkingsverbanden van organisaties uit de culturele (inclusief erfgoed) en creatieve sector met innovatieve ideeën over de beleving van en ruimte voor cultuur.

4. Artikel in de krant over de zorgen van kleinere regionale theaters in een aantal gemeenten

Op 14 juni verscheen in het AD een artikel van een aantal theaters uit Zeist, Nieuwegein, Houten en Veenendaal. Hierin werd gesuggereerd dat het steunpakket alleen bedoeld is voor (instellingen in) de steden en niet voor de dorpen. Aangezien het Rijk in eerste instantie ook alleen (landelijke) instellingen financiert, voelden zij zich buitenspel gezet. Er is naar aanleiding van dit artikel contact geweest met zowel de journalist als de instellingen en er blijkt sprake van een misverstand. Zoals gedeputeerde van Muilekom in het artikel d.d. 16 juni als reactie al aangeeft, is het steunpakket juist grotendeels bedoeld voor de regionale infrastructuur (en het in standhouden van de keten), waaronder bovengenoemde theaters.

5. Uitkomsten overleg Provinciaal Directie Overleg Bibliotheken d.d. 17 juni

Op 17 juni heeft een overleg met de directies van de Utrechtse bibliotheken plaatsgevonden. Daar is gedeeld dat bibliotheken nu nog niet in acute nood zijn, maar er zijn wel zorgen over het continuïteitsbeginsel. Dit komt voort uit het feit dat gemeenten moeten investeren op andere terreinen zoals zorg of de algemene corona-gevolgen, waar de bibliotheek de dupe van kan worden. Dit gaat hoogstwaarschijnlijk pas spelen in 2021.

6. Brief SSKU (Stichting Samenwerkende Kasteelmusea Utrecht)

Naar aanleiding van de brief van de SSKU over steun om de vrijwilligerspool aan te vullen met studenten, is er contact geweest met de verschillende kasteelmusea. Na het bekijken van de begroting was onze conclusie: we staan in principe positief tegenover het idee maar zijn kritisch op de forse begroting (€210.000). Bij de eerste raming van de kosten voor het instellen van een pool studenten is uitgegaan van een gemiddelde inzet van studenten per organisatie. Bij nadere verkenning van dit idee kwam naar voren dat de benodigde inzet per museum verschilt. De kasteelmusea zullen daarom op verzoek van de provincie de begroting aanscherpen en toespitsen op de minimaal noodzakelijke inhuur van studenten per kasteelmuseum. Achterliggende gedachte is dat de provincie zoveel mogelijk culturele instellingen wil helpen en haar geld maar één keer kan uitgeven. De Kasteelmusea hebben daar uiteraard begrip voor. De aangepaste begroting is nog niet aangeleverd. In afwachting van de definitieve beoordeling is het inrichten van de pool met studenten inmiddels in volle gang omdat de musea anders niet - beperkt - open konden.

Dit betreft instellingen uit spoor 1, die prioriteit krijgen bij de toebedeling van de middelen.

7. Overleg sector d.d. 19 juni

Op 19 juni vond voor de tweede maal een gesprek plaats met een brede afvaardiging van de sector. Ditmaal was ook erfgoed aangesloten zodat de sector goed vertegenwoordigd was. Insteek van dit gesprek was om van de sector te horen hoe de ontwikkelingen zijn sinds het vorige gesprek begin mei. Ook hebben we gesproken over welke soorten hulp in de komende periode nodig zullen zijn. De deelnemers gaven aan dat er globaal drie vormen van ondersteuning noodzakelijk zijn. Het gaat om noodsteun vanwege gederfde publieksinkomsten, een innovatiefonds om de sector te ondersteunen in de transitie naar het '(tijdelijke) nieuwe normaal' en faciliteren in de programmering in die nieuwe context waarmee indirect juist ook makers zijn geholpen. Deze vormen van ondersteuning zijn voorzien in het steunpakket en bevestigen ons dat we maatregelen aan het voorbereiden zijn waar een behoefte aan is. Zo ontwikkelen we een regeling voor noodsteun, richten we samen met de regionale fondsen en overheden een innovatiefonds in en ondersteunen we makers onder andere via ons beleid op het gebied van talentontwikkeling.

De instellingen geven aan dat ze aan het opstarten zijn, zoals theaters en musea, dat loopt over het algemeen best goed, maar dat is lang nog niet financieel dekkend. Percentage bezoekers is bij grotere musea bijvoorbeeld 35/40% van het normale aantal bezoekers. Bij theaters ligt dit anders omdat zij nu nog maar voor 30 mensen open mogen en dit is niet rendabel. Zeker niet op de langere termijn. Er zijn bij de meeste sectoren zorgen over de financiering van gemeenten. Samenwerken is belangrijk. Het samenwerkingsverband Stedelijke Regio Utrecht is hiervoor een goed vehikel.

8. Laatste informatie over aanpak en loket

Om snelheid te maken en ervoor te zorgen dat de hulp die wij bieden niet te laat komt, wordt de uitwerking van het mogelijke steunpakket en het bijbehorende steunloket reeds voorbereid. Er wordt gedacht aan verschillende vormen van steun: snelle, praktische ondersteuning om van start te kunnen in de anderhalve meter maatschappij en steunmaatregelen die meer afweging nodig hebben om aan de verschillende uitgangspunten te voldoen (zoals regionale spreiding en een eerlijke verdeling over de instellingen). Met de gemeenten zijn wij in goed overleg over de manier waarop ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid kan bijdragen aan het overeind houden van de vitale onderdelen van de culturele sector. Hierbij geldt dat de gemeenten in de lead zijn en dat we als provincie meefinancieren. Mocht PS op 8 juli een positief besluit nemen over het steunpakket, dan kan het loket zo spoedig mogelijk worden geopend en de uitwerking verder worden opgestart.

9. Advies Raad voor Cultuur BIS instellingen

Op 4 juni heeft de Raad voor Cultuur haar advies uitgebracht over de Basisinfrastructuur 2021-2024 (BIS). Op Prinsjesdag (15 september 2020) maakt de minister bekend welke instellingen deel gaan uitmaken van de nieuwe BIS. Voor de provincie Utrecht is 14 keer positief advies gegeven (in vergelijking met de vorige periode 9 meer). Het gaat om 13 instellingen in de stad Utrecht en 1 in Amersfoort. In totaal gaat het om 9.6 miljoen euro (incl. de ja mitsen en nee tenzij). Dat is bijna 4,8% van het totale budget van de BIS.

Tot slot

Zoals u ziet volgen de (externe) ontwikkelingen elkaar in een hoog tempo op. Ik probeer u daar, zoals steeds het geval is geweest, zo goed mogelijk over te informeren en bij te betrekken. Op deze manier heeft u steeds de meest actuele informatie, om op die manier de goede discussie met elkaar te kunnen voeren.